

II CKN 211/97

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy w K., prawomocnym postanowieniem z 9.VI.1994 r., sygn. akt [...], stwierdził, że spadek po E. C., zmarłym w K. 12.IV.1994 r., nabyła wprost w całości na podstawie ustawy Z. J. H..

T. K. we wniosku z 17.VIII.1994 r. domagał się zmiany tego postanowienia i stwierdzenie nabycia spadku po E. C. na podstawie testamentu ustnego z 8.IV.1994 r.

Sąd Rejonowy w K., postanowieniem z 16.V.1995 r. sygn. akt I Ns [...] oddalił ten wniosek i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca na kilka miesięcy przed śmiercią poważnie zachorował (nowotwór nerek z przerzutami na kości) i po opuszczeniu szpitala prosił kolegę - S. B. o pomoc w związku z chorobą. Na kilka miesięcy przed śmiercią wymagał całkowitej opieki, którą świadczyli mu znajomi: S. B., Z. K. i W. K.. Każdej z tych osób mówił, że zamierza sporządzić testament oraz jaka ma być jego treść. W tym czasie nie mógł już pisać ze względu na uszkodzoną rękę. Chciał sporządzić testament notarialny, ale ciągle przesuwiał termin wizyty notariusza, oczekując poprawy swego stanu zdrowia. Cztery dni przed śmiercią spadkodawcy, spotkali się u niego przypadkowo: S. B. oraz Z. i W. K.. Wtedy S. B. zwrócił się do spadkodawcy, by wobec wszystkich obecnych oświadczył ostatnia swoją wolę. Wówczas spadkodawca oświadczył jakie składniki majątkowe przeznacza poszczególnym spadkobiercom (J. N., T. K. i M. M.). Sąd Rejonowy przyjął jednak, że spadkodawca nie miał świadomości testowania, albowiem oświadczył swoją wolę z inicjatywy świadka S. B. i ciągle jeszcze zamierzał sporządzić testament notarialny. W konsekwencji Sąd Rejonowy przyjął, że złożone oświadczenie woli przez spadkodawcę nie odpowiada wymaganiom z art. 952 § 1 k.c.

Na skutek rewizji T. K., J. N. i M. M. Sąd Wojewódzki w K., postanowieniem z 20.X.1995 r. sygn. akt II Cr [...] uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania. Sąd Wojewódzki przyjął, że poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia świadczą o tym, iż E. C. sporządził ważny testament, przewidziany w art. 952 § 1 k.c. Istnieje tylko potrzeba ustalenia wielkości udziałów w spadku poszczególnych spadkobierców.

Sąd Rejonowy w K., po ponownym rozpoznaniu sprawy, postanowieniem z 4.X.1996 r., sygn. akt I Ns [...], zmienił wymienione wyżej postanowienie tego Sądu z 9.VI.1994 r. i stwierdził, że spadek po E. C., zmarłym 12.IV.1994 r. w K., nabyli wprost na podstawie testamentu ustnego z 8.IV.1994 r.: T. K. w 5/25 częściach, J. N. w 19/25 częściach i M. M. w 1/25 części.

Uczestniczka postępowania Z. H. w apelacji, zarzucając naruszenie art. 217 i 328 § 2 k.p.c., wniosła o zmianę postanowienia i oddalenie wniosku o zmianę prawomocnego postanowienia z 9.VI.1994 r.

Sąd Wojewódzki w K. postanowieniem z 10.XII.1996 r. sygn. akt II Ca [...] oddalił apelację i orzekł o kosztach postępowania.

Pełnomocnik uczestniczki postępowania Z. H. w kasacji, zarzucając naruszenie art. 217 § 2 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozpoznał kasację na posiedzeniu niejawnym (art. 393⁸ § 3 k.p.c.) i miał na uwadze, co następuje:

Po uchyleniu przez Sąd Wojewódzki pierwszego postanowienia Sądu Rejonowego wydanego w niniejszej sprawie, pełnomocnik Z. H., w piśmie procesowym złożonym na rozprawie 20.II.1996 r. (k. 83), wniósł o ponowne przesłuchanie świadka S. B. na okoliczność stanu zdrowia i przebiegu leczenia spadkodawcy oraz przyjmowanych przez niego leków, w okresie w którym

sporządzony był testament. Do wniosku tego nie ustosunkował się Sąd Rejonowy, zaś Sąd Wojewódzki - rozpoznając sprawę na skutek apelacji - przyjął, że pominięcie tego dowodu, mimo iż stanowi naruszenie prawa procesowego, nie miało wpływu na wynik sprawy, albowiem świadek B. nie jest lekarzem, ani osobą, która mogłaby fachowo określić stan świadomości spadkodawcy.

Należy zgodzić się z poglądem Sądu Wojewódzkiego, że świadek B. nie będąc lekarzem nie może, w sposób właściwy dla biegłego, wypowiadać się na temat świadomości spadkodawcy oraz jego swobody w powzięciu i wyrażeniu woli w dacie sporządzenia testamentu. Wniosek dowodowy zmierzał jednak w innym kierunku, a mianowicie - do wykazania sposobu leczenia spadkodawcy i przyjmowanych przez niego leków w ostatnim okresie życia. Świadek S. B. - mimo złożonych już dwukrotnie obszernych zeznań (w sprawie niniejszej na k. 25v - 27 oraz w sprawie przesłuchania świadków testamentu ustnego, sygn. akt I Ns [...]) - nie był słuchany na okoliczności wymienione w przedmiotowym wniosku dowodowym. Okoliczności te mogą zaś mieć istotne znaczenie - w powiązaniu z innymi dowodami - dla oceny przez Sąd okoliczności o których traktuje art. 945 § 1 pkt 1 k.c.

Nieprzeprowadzenie zawnioskowanego dowodu na okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i jeszcze niewyjaśnione, jest naruszeniem istotnego przepisu postępowania (art. 217 k.p.c.), może zatem stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacji (art. 393¹ pkt 2 k.p.c.).

Pominięcie zawnioskowanego dowodu z dodatkowego przesłuchania świadka S. B., na wskazane okoliczności, należało zatem uznać za naruszenie art. 217 k.p.c., które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 k.p.c.).

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia (art. 393¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

aw